

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin**Långsam handläggning av en förundersökning vid Polismyndigheten i Västra Götaland och åklagarkammaren i Skövde samt polisens och dåvarande Skövde tingsrätts åtgärd att delge en person misstanke om ett preskriberat brott respektive utfärda stämning på en tilltalad för ett sådant brott**

AA framförde i en anmälan klagomål mot Polismyndigheten i Västra Götaland, åklagare vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Skövde, och dåvarande Skövde tingsrätt (numera Skaraborgs tingsrätt). Hon uppgav bl.a. att anmälan om misshandel gjordes i februari 2006 och att åtalet i september 2008 ännu inte hade prövats av tingsrätten.

Dagboksblad i tingsrättens mål B 424-06, handlingar åklagarkammarens ärenden 406A-761-06 och 406A-3141-06 och i polisens ärenden K25001-06, K159552-06, K159852-06 m.fl. inforrades och granskades. Vidare inhämtades muntliga upplysningar från polisinspektörerna BB, CC och DD, kriminalkommissarien EE, kammaråklagaren FF samt lagmannen GG. Följande framkom.

FF åtalade i början av februari 2007 HH för bl.a. misshandel av och olaga hot mot AA i februari 2006 (åtalspunkt 2), och misshandel av och olaga hot mot JJ den 20 februari 2005 samt skadegörelse samma dag (åtalspunkt 1). Stämning med kallelse till huvudförhandling att hållas i slutet av mars 2007 utfärdades den 13 februari. Någon dag före huvudförhandlingen begärde försvararen att ytterligare utredningsåtgärder skulle verkställas, dels i det aktuella ärendet och dels i ärenden som avsåg s.k. motanmälningar till det aktuella. Förhandlingen ställdes in. Ett tilläggsprotokoll kom in till tingsrätten den 27 maj 2008 varefter målet sattes ut på nytt. Den huvudförhandlingen ställdes också in. Sedan huvudförhandling hållits i november meddelades dom den 10 december 2008.

En förundersökning ska enligt 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Detta gäller givetvis även sedan åtal väckts och en utsatt huvudförhandling ställts in för att förundersökningen i vissa avseenden ska kompletteras.

Det är undersökningsledaren som har ansvar för förundersökningen i dess helhet. Han eller hon ska se till att utredningen bedrivs effektivt och att den enskildes

rättssäkerhetsintressen tas till vara. Undersökningsledaren ska också ge dem som biträder honom eller henne behövliga direktiv för arbetet, 1 a § förundersökningskungörelsen (1947:948).

Av utredningen framgår att det tog cirka 14 månader från det att huvudförhandlingen ställdes in och åklagaren beslutade att förundersökningen skulle kompletteras till dess att ett förundersökningsprotokoll kom in till tingsrätten och målet på nytt kunde sättas ut till huvudförhandling.

Det har beträffande handläggningen under den tiden framkommit att inga begärda utredningsåtgärder vidtogs av polisen från den inställda huvudförhandlingen i slutet av mars 2007 fram till i oktober samma år. Anledningen till detta var bl.a. att utredningsmannen CC var tjänstledig och hade semester från maj till september 2007. DD som vikarierade som utredningsbefäl i åtta veckor under sommaren hade inte möjlighet att sätta sig in i ärendet. Jag konstaterar att, även om arbetsbelastningen varit stor och det varit brist på utredningspersonal, ett sådant uppehåll i handläggningen inte är godtagbart.

Mellan mitten av april 2007 och början av februari 2008 var kammaråklagaren KK förundersökningsledare i de aktuella ärendena. Under den tiden finns i åklagarkammarens diarium inte antecknat att polisen påmints om ärendet. KK tjänstgör emellertid inte längre som åklagare varför anledningen till detta inte kunnat utredas. Det åligger dock en åklagare att i egenskap av förundersökningsledare verka för att givna direktiv verkställs.

Under hösten 2007 återupptogs handläggningen och det var då problem med att få kontakt med målsäganden. Ett förhör kom till stånd i november. Därefter vidtogs vissa ytterligare förundersökningsåtgärder och dessa redovisades till åklagaren. Ytterligare direktiv från åklagaren erhöles dock inte. Någon gång runt årsskiftet 2007/08 kontaktade EE, som var utredningschef, åklagaren för att få vidare direktiv. FF gav direktiv i början av mars 2008. Av utredningen har framkommit att flertalet av de då begärda åtgärderna redan var verkställda. När det gäller verkställandet av det förhör som återstod hade, såvitt framkommit, de åklagare som haft ansvar för ärendet haft olika uppfattning om huruvida detta skulle genomföras. Ansvar för den långsamma handläggningen från slutet av 2007 fram till maj 2008 synes, som jag uppfattat det, till största delen vila på åklagare.

Det har vidare framkommit att AA vid ett förhör den 3 april 2008 delgavs misstanke om ett preskriberat brott. BB, som var förhørsledare, har uppgett att han av misstag inte uppmärksammade detta, troligen för att saken brådskade. Det borde han givetvis ha gjort. Jag vill i sammanhanget också framhålla att det är önskvärt att åklagare i sina direktiv anger när preskription är nära förestående.

Vad slutligen gäller handläggningen vid tingsrätten har framkommit att FF i maj 2008 justerade åtalet under åtalpunkten 1 om bl.a. olaga hot och skadegörelse på så sätt att brottsdatum angavs vara den 13 februari 2005 och inte den 20 februari samma år. Stämning hade utfärdats den 13 februari 2007. Situationen kom således att bli den att stämning hade utfärdats dagen innan preskription inträdde.

GG uppgav att tingsrätten av misstag inte uppmärksammade att de nyss angivna brotten var preskriberade. Även om, som GG också angett, tingsrätten vid huvudförhandlingen skulle ha uppmärksammat att brotten var preskriberade måste det vid en domstol finnas rutiner för att bevaka preskriptionstiderna i anhängiggjorda mål eftersom en person givetvis inte ska delges stämning avseende preskriberade brott. I förevarande fall hade preskription inträtt flera månader innan HH delgavs och rutinerna har således inte fungerat.

Slutligen vill jag i anslutning till denna fråga endast nämna att om en åklagare, som i förevarande fall, väcker åtal när endast kort tid återstår innan brott preskriberas är det lämpligt om åklagaren anger detta som en serviceåtgärd för tingsrätten.

Vad som i övrigt framkommit föranleder inte något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i det ovan sagda.